

behjælpelig med at sætte fartøiet ibrand; saasnart dette var utført, vendte man tilbake til undervandsbaaten, som blev liggende i nogen timer i nærheten av „Emanuel“.

Vidnet kan ikke opplyse noget om, hvorvidt „Emanuel“s kaptein anmodet undervandsbaatens chef om, at der maatte bli git folkene tid til at redde sine effekter. Selv fik vidnet ikke reddet mere end hvad det var iført, samt en dres og en gammel vinterfrak, hvilke saker det tok med sig, da det sammen med den tyske officer var ombord for at sætte ild paa „Emanuel“.

Angaaende hvad der senere passerte paa reisen til Emden og under opholdet der og i Hamburg forklarte vidnet sig i fuld overensstemmelse med kaptein Olsen.

Oplæst og vedtat.

Vidnerne blev derefter edfæstet paa foreskrevne maate, hvorefter forretningen sluttedes.

(t.) Herman Schanche.

D/S „Ravn“ (M. B. S. F.) av Kristiania.

Reg.ton br.: 1260, last: Amonium nitrat, ødelagt 29de september paa reise fra Skien til Archangel. Omkommet: 10 mand.

Aar 1916 den 24de oktober holdtes sjøret for Kristiania i byrettens lokale i justisbygningen under ledelse av assessor Lie med de opnævnte sjøretsmedlemmer, skibsreder Krøger og skibsfører Rasmussen.

Hvor da blev foretat sak nr. 370/1916.

Sjøforklaring for d/s „Ravn“ i anledning av at skibet er sænket av tysk U-baat ved Murmanskysten.

Skibsinspektøren tilstede.

Journalutdrag for d/s „Ravn“ av Kristiania, reise Skien—Archangel. Sænket 29de september 7 miles av Kildin Island utenfor Murmanskysten.

D/S „Ravn“ paa reise fra Skien til Archangel med en ladning Amonium Nitrat. Anløp Honningsvaag, hvor vi kvitterte lodsen, avgik fra Honningsvaag $28\frac{2}{3}$ kl. 6 fmd. Reisen forløp heldig til den $29\frac{2}{3}$ kl. 6 fmd. da vi blev stoppet av en tysk undervands-

baat ca. 7 kvm. av Kildin. Kapteinen og 2den styrmand hadde vakt. Styrmand blev varslet av kapteinen kl. $5\frac{3}{4}$ at her var U-baat. Vi blev stoppet av et varselskud. Maskinen blev straks stoppet. U-baaten kom nærmere med signal oppe, om at vi skulde sende baat. B.b. livbaat blev laaret hvori gik kaptein Andresen, 2den styrmand C. Andersen og matroserne Oskar Olsen, Johny Wulff og Arthur Pedersen, de rodde bort til U-baaten, var borte ca. 20 minutter, kom saa igjen og ropte, at vi maa komme os i baatene før de begynner at skyte. Med engang laarte vi st.b. livbaat hvori gik de øvrige av besætningen med undtagelse av 1ste maskinist Nilsen, som gik i b.b. baat efter at denne var kommet tilbake fra U-baaten. Styrmanden ropte til kapteinen og spurte om denne ikke vilde ha nogen fler folk i baaten, men han ropte tilbake at vi maa gaa i baaten før de begynner at skyte. Styrmand tok kartet og kastet til kapteinen, saa maatte han løpe forut paa fordækket, og hoppet fra rækken og over i baaten, vi var 11 mand ialt i baaten. Baatene var godt utstyret, og godt istand. Veiret var stygt, stor sjø, storm med svære sne- og hagelbyger. Baatene kom snart fra hverandre. Vi kunde ikke se den anden baat mer, efterat U-baaten begyndte at skyte, den avfyre 4 skud, med noksaa lange mellemrum.

„Ravn“ sank ganske langsomt, ca. 1 time var „Ravn“ forsvundet. Undervandsbaaten var da ogsaa forsvundet. Vi rodde mot land alt hvad vi orket, baaten var til stadighet halv av vand paa grund av det stygge veir. Vi rækket land kl. 8 emd. og maatte da lande før det blev forsent. Donkeymand Rolf Bretling fra Larvik, og fyrbøter Oskar Løfstrøm døde i baaten av overanstrengelse og frost, de døde ca. $\frac{1}{2}$ time før vi landet. Vi fik alle iland men paa grund av at vi var daarlig i benene og forfrosne saa man ikke kunde gaa, kunde man ikke komme deri fra.

Vi maatte overnatte paa stranden i kulde og sne, igjennemvaate alle mand. I løpet av natten var de døde som vi hadde lagt op paa berget tat ut av sjøen. Om

morgenen kl. 6 maatte vi avsted for at faa fat paa folk. Vi var alle ganske forkommet av frost.

Kok Frits Eriksen døde da vi skulde til at gaa, kullempers Aksel Lagerkvist døde en stund før vi gik derfra. Vi ankom til Teriberkøi fyr kl. 11 fmd. ^{30/9}.

Her blev vi godt mottat, fik mat og tørre klær paa. Myndigheterne blev varslet og politi og to mand kom fra Teriberka. Styrmand med 4 mand fulgte disse for at finde de døde. Vi fandt de døde, la de til rette, de to som døde i baaten tok sjøen ut fra berget igjen, de fandt vi i fjæren, vi la disse til rette op paa land. De døde blev avhentet den ^{3/10} av myndigheterne og blev midlertidig begravet i en grav som blev gravet paa kirkegaarden, graven blev dækket med seil da de ikke skulde ordentlig begraves før myndigheterne har set paa likene. Der blev sat igang at lete efter den anden baat, hvori kapteinen og de 5 mand var i men ingenting kunde findes.

Vi avreiste fra Teriberka med norsk bjergningsdamper „Nidaros“ som kom for at hente os ^{13/10} ankom til Vardø ^{16/10}. Ankom til Kristiania ^{22/10}.

Kristiania, 23de oktober 1916.

Johan Brandal, Wilhelm Pettersen,
1ste styrmand. stuvert.

Even Martin Evensen,
2den maskinist.

Utdraget sammenholdtes med journalen og viste sig overensstemmende med denne.

Fremstod som 1ste vidne Johan Bernhard Brandal, 34 aar gammel, 1ste styrmand paa „Ravn“, bosat i Aalesund, blev forberedt til vidnesbyrds avlæg og henholdt sig til journalutdraget, hvis indhold er rigtig og forklarte i tilslutning dertil følgende:

Vidnet var tilkøis da U-baaten kom, men blev straks purret. U-baaten, førte tysk orlogsflag, men vidnet saa ikke at den hadde nummer eller merke, den var antagelig 180 à 200 fot lang. Da kapteinen og de andre som var med over til U-baaten, kom tilbake, fik hverken vidnet eller nogen av de andre ombord anledning til at snakke med dem om hvad der var foregaat om-

bord i U-baaten. Der var vest-nordvestlig storm ved leiligheten. Veiret holdt sig uforandret indtil de kom tilland. Det var, da baaten blev sat paa vandet, klart at det var forbundet med stor livsfare saaledes at maatte forlate sit skib under de forhaandenværende omstændigheter, og de var forberedt paa det værste. Besætningen utgjorde 17 mand i det hele. Av dem som var med paa st.b. livbaat omkom 4. De som var paa b.b. livbaat maa efter al sandsynlighet alle være omkommet. Vidnet har ikke hørt noget om dem siden tildragelsen. B.b.s livbaat fulgte en stund sammen med st.b.s livbaat og syntes at ha samme kurs, men det varte ikke længe før baatene kom fra hinanden. Det var nødvendig at holde baatene op mot vind og sjø for ikke at bli indbragt. Da b.b. livbaat fra U-baaten kom tilbake til „Ravn“ gik ingen av de ombordværende ombord igjen paa „Ravn“. Da baatene forlot „Ravn“, rodde de straks bort for at søke at naa land. Der blev ingen henvendelse gjort fra vidnets baat og til U-baaten om assistanse. Vidnet gik ut fra, at saadan henvendelse var blit forsøkt av kapteinen uten resultat. „Ravn“ førte norsk flag som forblev oppe den hele tid. De norske farver var tydelig malt paa skibssiderne, da U-baaten kom saa vidnet ogsaa et andet fartøi — et handelsfartøi saa det ut til — paa en avstand av ca. 5 minutter længre ute. Vidnet saa ikke om det førte flag, og vet ikke hvilken nationalitet det tilhørte. Det laa fra først av med baugen vestover mot sjøen og svinget derpaa saaledes, at det kom til at ligge med agterenden mot sjøen. U-baaten som først hadde avfyrt et varselskud mot „Ravn“, avfyrte under denne svingning et varselskud ogsaa mot det andet fartøi, vidnet tænkte sig at det andet fartøi, da det svinget rundt, hadde til hensigt at komme unda U-baaten, og at U-baaten, da den bemerket denne manøvre, varslet det med sit skud med tanken paa at torpedere det, naar „Ravn“ var ekspedert. Han hadde ikke set krigsfartøier paa veien fra Honningvaag til det sted, hvor „Ravn“ blev sænket. Mens de

rodde tillands saa de derimot en russisk torpedobaat (torpedojager?) som de ropte og viftet til, men de blev ikke bemærket av den. Før avgangen fra Honningsvaag hadde man ombord paa „Ravn“ hørt at „Knut Hille“ og et andet norsk skib var blit sænket utenfor den norske kyst mellem Sletnæs og Nordkyn.

Vidnet tilføiet, at de, mens de rodde tillands, til stadighet sat ved aarene alle undtagen en som styrte og en som holdt baaten læns, samt en som sat forut og senere skiftet med de som rodde. Av dem som døde paa baaten, sat den ene og rodde til han faldt død om; den anden blev ganske fra sig selv, mens han sat og rodde; han blev derpaa avløst og straks efter døde han. Roturen tillands varte i 13 timer. Det var en forfærdelig tur. Baaten var til stadighet halv av vand. Ofte var de nærvæd at gi op. Vidnet holdt motet oppe hos de andre bedst mulig ved at synge for dem, naar de var mest nedstemt. De hadde faat tilstrækkelig proviant med.

„Ravn“ var forsynt med 3 livbaater, en pram og en gig samt livbøier og livbelter i forskriftsmæssig antal, alt i god stand. Vidnet hadde været ombord i „Ravn“ i 10 maaneder. I denne tid blev der i almindelighet holdt baamanøvre en gang hver maaned. Ved disse leiligheter blev livbaatene svunget ut i daviderne, men ikke sat paa vandet. Hele besætningen deltok i manøvren. Et par gange i vidnets tid er livbaatene blit sat paa vandet utenom manøvrene for at man kunde forvise sig om der var noget i veien med dem. Det viste sig at de var i fuld orden. Sidste gang var i mai maaned d. a. Hvad aarsaken til at b.b. livbaat er forsvundet har vidnet ingen mening om; han maa gaa ut fra, at den var i fuld orden.

Oplæst og vedtat.

Fremstod som 2det vidne Even Martin Evensen, 33 aar gammel, var 2den maskinist paa „Ravn“, bosat i Strømmen, blev forberedt til vidnesbyrds avlæg og henholdt sig til journalutdraget, hvis indhold er rigtig og forklarte følgende: Der var sterk storm allerede da de rodde fra „Ravn“,

og den øket senere. Stormen stod av land. Vidnet ansaa det fra første stund av for forbundet med livsfare at forlate skibet under de forhaandenværende omstændigheter. Det viste sig ogsaa at det blev en forfærdelig tur. De var flere gange fortvilelsen nær. Det faldt ikke vidnet ind at det kunde nytte at be U-baaten om hjælp, f. eks. om at ta deres baat paa slæp. Den laa og skjød paa „Ravn“ og saa ut til ikke at bry sig om dem.

Oplæst og vedtat.

Fremstod som 3dje vidne Wilhelm Gjertinius Pettersen, 36 aar gammel, var stuert paa „Ravn“, bosat i Solum, blev forberedt til vidnesbyrds avlæg og henholdt sig til journalutdraget, hvis indhold er rigtig og forklarte videre: Der var sterk storm, da de forlot skibet. Vidnet skjønte fra første stund av at det gjaldt livet. Da han kom tillands, var han saa daarlig at han knapt kunde gaa. Senere er han kommet sig godt, men han er ikke rigtig bra endnu.

Oplæst og vedtat. Vidnerne edfæstedes. Sjøforklaringen sluttet. Retten hævet.

Herman Lie.

A. Krøger. Ragnv. Rasmussen.

Seilskib „Nornen“ (H. M. Q. G.) av Fredrikstad.

Regton br.: 215, last: props, ødelagt 29de september paa reise fra Fredrikshald til West Hartlepool. Omkommet: ingen.

Aar 1916, den 9de oktober, avholdtes i generalkonsulatet i Hamburg sjøforklaring i anledning av, at skonnert „Nornen“ av Fredrikstad, kaptein Marentius Andresen, var blit sænket av en tysk undervandsbaat i Nordsjøen den 29de september 1916.

Forretningen administrertes av generalkonsul Schanche, som anførte, at det paa grund av omstændighetene ikke lot sig gjøre at faa tilkaldt bisiddere til sjøforklaringen.

Kapteinen fremla fartoiets bemandingsliste og en efter hukommelsen nedskreven